

NIEUWSBRIEF

van de Filatelistenvereniging

Zutphen e.o.

Jaargang 14, nr. 4 20 november 2024

Woord vooraf

Dit is al weer de laatste Nieuwsbrief van 2024. Wat is het jaar snel gegaan, vooral door de vele activiteiten die in en door de vereniging zijn ontplooid. Clubavonden werden steeds door toch al gauw 30 tot 40 leden bezocht en de maandagochtenden in de Hanzehal vragen bijna om een tweede rij tafels omdat er steeds meer deelnemers zijn.

De laatste grote activiteit was het succesvolle “Zutphen pakt uit!” van 5 oktober. Een verslag met foto’s hiervan moet even wachten: Kees Samuels is op het moment door ziekte maar beperkt beschikbaar. Al ruim een maand klaagde hij over steeds meer pijn – afgelopen week bleek hij door een teek besmet te zijn met de ziekte van Lyme! Ook vanaf deze plaats wensen we Kees een spoedig en zo volledig mogelijk herstel toe!

Een kleine twee weken geleden kreeg U een e-mail met betrekking tot eventuele wijziging van Uw lidmaatschap. Als U dat overweegt hebt U nog tot eind november de tijd om dat via Wim Willemsen te regelen! Zie hiervoor ook het stukje van Jaap Bosscher in deze nieuwsbrief.

En enkele dagen geleden ontving U via mij de kavellijst voor de clubveiling van 2 december a.s. Informatie daarover vond U in de begeleidende e-mail.

Vooralsnog vernemen we uit Zutphen en Warnsveld via lokale kranten vernemen hebben dat er vergevorderde plannen zijn om komend jaar het Warnshuus te gaan verbouwen. Op een hoorzitting afgelopen week bleek – gelukkig! – dat het vooralsnog voor ons weinig of geen gevolgen zal hebben. Laten we hopen dat dat zo blijft – indien nodig houden we U op de hoogte.

Rest mij nog om U fijne feestdagen te wensen en een goed begin van 2025.

Jaap Mieras

Verenigingsnieuws en bestuursmededelingen

ACTIVITEITENKALENDER FILATELISTENVERENIGING ZUTPHEN E.O. SEIZOEN 2024			
DATUM	Tijden	PLAATS	OMSCHRIJVING
2024			
2 december	19.30-21.30 uur	Warnsveld	Clubveiling
16 december	10.00-12.00 uur	Zutphen	
2025			
6 januari	19.30-21.30 uur	Warnsveld	
20 januari	10.00-12.00 uur	Zutphen	
3 februari	19.30-21.30 uur	Warnsveld	
17 februari	10.00-12.00 uur	Zutphen	
3 maart	19.30-21.30 uur	Warnsveld	ALV
17 maart	10.00-12.00 uur	Zutphen	
7 april	19.30-21.30 uur	Warnsveld	Inzenden kavels clubveiling 12 mei
28 april	10.00-12.00 uur	Zutphen	
12 mei	19.30-21.30 uur	Warnsveld	
19 mei	10.00-12.00 uur	Zutphen	
2 juni	19.30-21.30 uur	Warnsveld	Clubveiling
16 juni	10.00-12.00 uur	Zutphen	
1 september	19.30-21.30 uur	Warnsveld	
15 september	10.00-12.00 uur	Zutphen	
6 oktober	19.30-21.30 uur	Warnsveld	Inzenden kavels clubveiling 1 december
20 oktober	10.00-12.00 uur	Zutphen	
3 november	19.30-21.30 uur	Warnsveld	
17 november	10.00-12.00 uur	Zutphen	
1 december	19.30-21.30 uur	Warnsveld	Clubveiling
15 december	10.00-12.00 uur	Zutphen	

Warnsveld : Warnshuus, Dreiumme 43, van 19.30-21.30 uur

Zutphen : Clubochtenden : Kegelcentrum Hanzehal, van 10.00-12.00 uur

Namens het bestuur schreef Jaap Bosscher:

“In het maandblad Filatelie van deze maand is een mooi portret opgenomen van ons lid dhr. Holstege. Mooi om te lezen dat na een indrukwekkende internationale carrière in de medische wetenschap en vele filatelistische artikelen die gedurende de voorbije decennia van zijn hand verschenen, hij ook de plaats Warnsveld, waar zijn wieg stond en hij zijn eerste schreden in de filatelie heeft gezet, niet is vergeten. Het is jammer dat veel leden het maandblad niet krijgen en daardoor verstoken blijven van dergelijke leuke berichten. Voor degenen die interesse hebben om het artikel te lezen, nemen we bij de volgende clubavond enkele afdrukjes mee.

U kunt daarnaast ook overwegen vanaf komend jaar toch het maandblad weer te nemen. Als u dit voor 1 december aangeeft, dan bent u verzekerd van het toegestuurd krijgen vanaf januari. U krijgt dan 11 nummers voor € 25, dus nog geen € 2,50 per stuk. Waar zie je dat nog?”

Hoe om te gaan met de insteekboeken van de vereniging

Jaap Mieras

In navolging van mijn verhaaltje tijdens de clubavond van 4 november j.l. wil ik ook hier een en ander vertellen over de insteekboeken met postzegels van de vereniging, inclusief de wijze waarop U ermee om dient te gaan.

In de kasten in een apart “hok” in het Warnshuus staat een groot aantal dikke insteekboeken met daarin – naar schatting – vele honderdduizenden postzegels, postfris, met of zonder plakker, zowel als gestempeld. Op de band van de insteekboeken staat de naam van het land; als er van een land meerdere boeken staan, is de naam van het land ook voorzien van een volgnummer. Alle insteekboeken staan alfabetisch en op (volg)nummer gerangschikt. De zegels in deze boeken zitten zo goed mogelijk op volgorde van de Michel-catalogus (voor Nederland + gebieden is dat de NVPH-catalogus).

Van landen, waarvan we niet voldoende zegels hebben om zo’n dik insteekboek te kunnen vullen, zitten de zegels meestal in dunnere albums, soms met meerdere landen tegelijk. Deze insteekboeken zitten in blauwe bakken – en ook hier wordt strikt het alfabetisch rangschikken toegepast. Zegels in deze boeken zitten niet op volgorde van de catalogus, maar eerder gesorteerd op afbeelding, vorm o.i.d.

Van een zegel zitten maximaal 6 zegels in de boeken.

De insteekboeken worden op maandag- en woensdagmorgen – ook in de zomervakantie – bijgewerkt door een groep van 5 tot 10 mannen (helaas, er zitten nog steeds geen vrouwen bij,,). Een ruwe schatting leert dat er wekelijks ca. 25 tot 30 manuren aan besteed worden – exclusief het voorsorteren door Kees Samuels thuis en het soms mee naar huis nemen door sommige leden van de insteekploeg van “werk” waar ze mee bezig waren!

Op clubavonden staat het ieder lid van de vereniging vrij een of meerdere albums uit de kast te halen en postzegels die van zijn of haar gading zijn eruit te halen. De eenheidsprijs is € 0,10 per zegel en € 0,25 per blokje, ongeacht de staat en de cataloguswaarde. Dezelfde avond wel afrekenen bij Kees!!

Na gebruik zet U de insteekboeken weer op de juiste (!) plaats terug, en graag met de bovenkant boven (anders moeten wij de woensdag erop teveel zegels van de vloer grabbelen en proberen op de juiste plaats terug te steken!!) Als U zegels uit een boek hebt gehaald – natuurlijk met een pincet! – en U wilt sommige er weer terug in doen, doe dat dan op dezelfde plek waar U ze uitgehaald heeft: U bespaart de insteekgroep handenvol werk!

Als iedereen zich aan deze simpele regels houdt wordt het ook voor iedereen gemakkelijker om de eigen manco’s te kunnen vinden.

Namens de insteekgroep: **DANK U WEL!**

“Denk aan de postzegel, mijn zoon. Die verzekert succes door zich aan één ding te houden tot het zover is.” (Josh Billings (1818 - 1885), Amerikaans schrijver)

De Zilvervloot; enkele achtergronden

Jaap Mieras

*“Heb je van de Zilveren Vloot wel gehoord
De Zilveren Vloot van Spanje?
Die had er veel Spaanse matten aan boord
En appeltjes van Oranje!
Piet Hein, Piet Hein, Piet Hein zijn naam is klein
Zijn daden bennen groot, zijn daden bennen groot
Die heeft gewonnen de Zilveren Vloot!”*

Natuurlijk kent iedereen dit, al in 1844 door Jan Pieter Heije geschreven “vaderlands” lied – het werd immers vroeger op scholen tot in den treure geoefend uit de bundel *“Kun je nog zingen, zing dan mee”*. En in sommige gevallen – ook in de mijne – vertelde de schoolmeester dan ook wat achtergronden van die “heldendaad”.

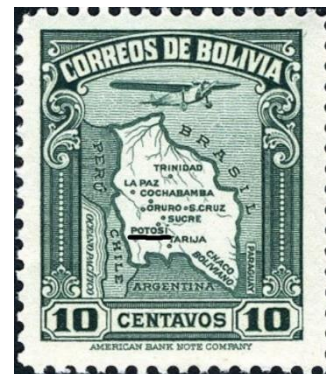
De zilvervloot werd sinds 1526 georganiseerd door een handels-gilde uit het Spaanse Sevilla; tot in de 18de eeuw voer een jaarlijks konvooi van schepen – vanwege hun snelheid meestal galjoenen – met daarin kostbaarheden van de Spaanse koloniën in Amerika. naar Spanje. Het ene deel van de vloot had goederen ingeladen bij Veracruz in Mexico – na eerst goederen uit Spanje te hebben uitgeladen voor de Spaanse overheersers in dat land – een ander deel ging zuidelijker, naar de veilige haven van Cartagena in het tegenwoordige Colombia. Beide vloeten verzamelden zich in de Baai van Havana, Cuba, om vandaaruit vòòr de start van het hurricane-seizoen (d.w.z. ruim voor 1 juni) gezamenlijk en zwaarbewapend naar Spanje te vertrekken. Het was de zuidelijke vloot die het geheel de naam “zilvervloot” gaf, omdat die het zilver uit Potosi verscheepte.

Potosi is een bijna 150 000 inwoners tellende stad in het zuidwesten van Bolivia, die in 1545 door de Spanjaarden werd gesticht aan de voet van een berg, waarin een jaar eerder zilvererts was ontdekt. Al spoedig werd de berg Cerro Rico genoemd, wat “rijke berg” betekent.

Cerro Rico is een 4782 meter hoge uitgedoofde, 13,6 miljoen jaar oude vulkaan. Nadat de activiteit van de vulkaan gestopt was, ontstonden tijdens het afkoelen in de berg ertsaders die vanuit de dieper gelegen magmahaard omhoog kwamen. Door erosie, vooral doordat tijdens de ijstijden gletsjers erg actief waren, kwamen deze ertsaders in de buurt van het oppervlak te liggen. Hoewel er ook tin, zink en wolfram in die ertsaders zitten, was zilver verreweg het belangrijkste.

De Spaanse veroveraars begonnen in 1545 dit zilver te winnen. Tot in de 18de eeuw leverde deze berg 80% van al het zilver in de wereld! Schattingen van de hoeveelheid zilver die sinds 1545 uit de berg zijn gehaald lopen uiteen van ruim 21 tot bijna 57 miljoen kilogram! De waarde was gigantisch. De opbrengst vormde het leeuwendeel van de Spaanse koloniale winst. De opbrengst werd zowel gebruikt voor uitbreiding van de Spaanse

invloed over de hele wereld, als om de vele oorlogen die Spanje voerde (o.a. “onze” Tachtig-jarige Oorlog) te financieren. Een groot deel van het zilver werd in de Casa de la Moneda (“Koninklijke Munt”) in Potosi tot zilveren munten geslagen, de “real ocho”, in Nederland vooral bekend als “Spaanse mat” – zie de tekst van het lied. Het was tot in de 19de eeuw wereldwijd hèt betaalmiddel!.

Maar alleen al tijdens de Spaanse overheersing, dus tot begin 19de eeuw, stierven naar schatting 8 miljoen meest inheemse mijnwerkers – vaak als slaaf – door inademing van giftige stoffen en door de zware arbeidsomstandigheden.

Dergelijke rijk beladen schepen trokken allerlei piraten en kapers aan, maar het lukte hen maar zelden om iets te onderscheppen; gedurende het bestaan van het konvoosysteem zou maar zo'n vijf promille van de transportschepen in vijandelijke handen vallen. Een bekende kaper was de Engelsman Sir Francis Drake, die overigens nooit meer dan een enkel schip buitmaakte.

Piet Hein (1577-1629) maakt namens de West-Indische Compagnie al in 1626 plannen om de zilvervloot voor de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden te kapen – zeeroverij in opdracht van de staat (dat heette “kaapvaart”) was destijds volkomen legaal! In 1628 veroverde hij de zilvervloot in de Baai van Matanzas op Cuba – de andere helft van de vloot was gewaarschuwd en bleef buiten bereik. Hiermee was Piet Hein de enige die een hele zilvervloot te pakken kreeg in de paar honderd jaar dat die tussen Amerika en Spanje heen-en-weer pendelde!

De buit bestond uit 177.000 pond zilver (grotendeels “Spaanse matten”), 66 pond goud, vele sieraden en een groot aantal andere destijds waardevolle producten. Schattingen over de huidige waarde van de buit lopen uiteen van € 100 miljoen op basis van de huidige zilverprijs tot € 100 miljard op basis van wat er in die tijd met het geld gedaan kon worden.

Van de opbrengst kon de oorlog tegen Spanje geruime tijd betaald worden. De verovering van de zilvervloot was echter niet alleen een financiële, maar vooral een morele overwinning op de Spanjaarden.

Ook nadat Bolivia zich in 1825 onafhankelijk verklaarde bleef het zilver van de Cerro Rico aanvankelijk belangrijk voor het land. Dat belang blijkt o.a. uit het feit dat de berg centraal staat in het staatswapen. Dat staatswapen vinden we vaak terug op – vooral wat oudere – postzegels van Bolivia; ik telde in de Michelcatalogus op een totaal van 65 zegels uit de periode voor 1900 alleen al 43 postzegels met het staatswapen!

Maar doordat enerzijds de zilverprijs in de tweede helft van de 19de eeuw kelderde en anderzijds het gemakkelijk en dus relatief goedkoop bereikbare zilver opraakte, begonnen andere delfstoffen belangrijker te worden, met name tin en – meer recentelijk – aardgas.

Door de eeuwenlange mijnbouw is Cerro Rico nu onstabiel geworden, met instortingsgevaar als gevolg. Toch zijn er nog steeds mijnwerkers in de berg – al leiden die tegenwoordig even vaak toeristen in de mijnen rond, als dat ze nog naar restjes zilver zoeken. Potosi is, met de Cerro Rico, in 1987 aangewezen als Unesco werelderfgoed.